

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Боровець О.О.

студент,

Казначесва Л.М.

доцент, кандидат історичних наук,

Рівненський державний гуманітарний університет

МОЛОДІЖНА РОЗВАЖАЛЬНА МУЗИКА ЯК СЕГМЕНТ СУЧАСНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Музичне життя сьогодні надзвичайно різноманітне, при цьому соціокультурний простір все більше насичується популярною, розважальною музикою в усіх її виявах. Сама ж розважальна музика завжди в русі, в плінних, примхливих, непередбачуваних змінах, як у межах жанрів, напрямів, стилів, що вже досліджувалися, так і в тих, що народжуються. Розважальна музика є важливим сегментом сучасної музичної культури, у зверненні до якого культурологи вбачають можливість збереження самобутнього мистецтва, музичного феномену, який виник у ХХ ст. на теренах різних культур. Тому вивчення молодіжної розважальної музики як сегменту музичного мистецтва на сучасному етапі є досить актуальним.

Мета наукової розвідки полягає у висвітленні ролі молодіжної розважальної музики як сегменту сучасного музичного мистецтва, виявленні її характерних особливостей.

Існує чимала кількість наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних мистецтвознавців, присвячених проблемам саме молодіжного розважального музичного мистецтва. Різні аспекти розвитку та особливостей розважальної музики розглянуто в дослідженнях Л. Кияновської [5], Н. Зоркої [4], В. Беньямина [2]. Їх праці безпосередньо пов'язані з дослідженнями теоретичного осмислення проблематики розважальної музики. Музично-історичні чинники розвитку розважальної музики стали предметом розгляду мистецтвознавців А. Сохора [7], В. Конена [6].

Серед ґрунтовних мистецькознавчих досліджень особливо слід виділити різний погляд науковців на поняття розважальної музики. Російський музикознавець, професор мистецтвознавства В.Конен зазначає, що поняття «розважальна музика» може вживатися у двох значеннях: у вузькому – як музика, що створена безпосередньо в наш час; і у широкому – як музика, що відповідає сучасним ідеалам і прагненням незалежно від часу її створення [6, с. 142].

Розважальна музика, за визначенням німецького класика теорії сучасної естетики музики Т.Адорно, утримується від всього, що може виявитися дуже складним в духовному або музичному відношенні, вона не вимагає напруги та

розуміння. Така музика зводиться поступово до шумового фону, без якого людина вже не уявляє свого існування, своєї діяльності. Хтось не може працювати без постійного звучання радіо, хтось просто «марнує свій час» і паралізує відчуття самотності, породжуючи тим самим ілюзію присутності, хтось бачить в розважальній музиці засіб заспокоєння нервів та ін. [1, с. 199].

Слушною є думка відомого радянського композитора І. Дунаєвського, який вказував, що «під «розважальною музикою» він розуміє масову музику, яка за своїм змістом і формою доступна для сприйняття» [3, с. 35].

Вітчизняний професор мистецтвознавства М. Загайкевич у науковому дослідженні «Історія української музики ХІХ–ХХ ст», вказувала, що розважальна музика – це мистецтво особливої емоційної сили. Вона може не тільки впливати на наш настрій, але й проникати у внутрішній світ кожного з нас, відкривати невідомі для нас духовні пориви, про які ми і самі не здогадуємось [3, с. 402]. Саме тлумачення дослідниці М. Загайкевич, на нашу думку, більш близьке і зрозуміле сучасному суспільству, адже розважальна музика перебуває у постійних пошуках нових форм, напрямів, щоб виразити духовні процеси сучасного суспільства. Узагальнюючи озвучені тлумачення, вважаємо, що розважальна музика – це музика, що легко сприймається на слух, доступна за своєю формою, і визначальним її фактором є саме легкість для сприйняття.

Сучасна розважальна музика є надзвичайно багатого за своєю палітрою. В її контексті ми можемо досліджувати стилі, течії, напрями, виконавців, композиторів та інші музикознавчі та культурологічні аспекти [2, с. 138]. Розважальна музика для різного суспільства, для кожної людини сприймається по-різному, тому у нашому дослідженні ми зупинимось на напрямках сучасної розважальної музики. Нині чимало науковців, досліджуючи цю тему, описово характеризують стилі та напрями розважальної музики. Ми обрали дещо інший шлях і спробуємо дослідити розважальну музику з точки зору її характерних особливостей. Зокрема варто погодитися із думкою науковця В. Конена про те, що для розважальної музики характерні пісенно-кліповий жанр, тиражування творів засобами масової інформації, комерційний характер, стандартизованість музично-поетичної мови, розважальність, що припускає легкість її сприйняття та багато інших характерних особливостей [6, с. 84].

Характеризуючи особливості сучасної розважальної музики, виокремимо головну, сутнісну ознаку, яка проявляється, на нашу думку, в простоті та доступності музично-образного змісту. Зразки продукції розважальної музичної культури, призначені для масового слухача, мають якості простоти та легкості сприйняття, не потребують значних емоційних витрат і почуттів у процесі слухання музики, оскільки являють собою, на думку німецького класика теорії сучасної музики Т. Адорно «сурогати почуттів», підробку під мистецтво, проте не саме мистецтво [1, с. 265]. Зазначимо, що розважальну музичну культуру і її характерні особливості стандартизованості музично-поетичної мови зазвичай протиставляють елітарній культурі, творам класичного музичного мистецтва. Принципова відмінність полягає в унікальності, індивідуальності, самотності структури художнього тексту у випадку елітарної культури та, навпаки, в

стандартності, графаретності, повторюваності змісту й форми в прикладах сучасної музичної культури. Ця якість зразків розважальної музики – бути схожими, повторюваними за структурою та образним змістом – відбиває її другу особливість [4, с. 138].

Наступну характеристику розважальної музики, на думку російської дослідниці Н.Зоркої, становить розповсюдженість, тиражування, множинність копій музичних творів, що відбувається стосовно явищ музичного мистецтва внаслідок споживання публікою копій, а не їх оригіналів. Так, потенційна концертна публіка слухає музичні твори не в концертному, «живому», виконанні, а сприймає у формі музичних записів за посередництвом засобів масової комунікації [5, с. 136]. Дослідниця у своїй праці «Уникальное и тиражированное», критикує такий спосіб залучення до музичного мистецтва, в результаті якого немає ефекту «зіткнення» з оригіналом, втрачається та зникає «аура» унікальності твору, немає контакту з публікою, тобто порушується структура сприйняття твору, а значить, і інформація щодо його змісту доноситься до аудиторії не в повному, а в частковому вигляді [5, с. 158].

Характерна ознака розважальної музики проявляється в її комерційному характері, спрямованості інтересів авторів на отримання прибутку. Український доктор мистецтвознавства Л.Кияновська у своїх дослідженнях дотримувалася позиції, що розважальна музика – це об'єкт для продажу, споживацький товар, утилітарна ціль такої музики – «обслуговування клієнта» [5, с. 210]. Твори розважальної музики виступають як товар, який рекламується як предмет престижного споживання. Так, музика створює ілюзію єдності різних соціальних груп, оскільки пропонує, орієнтоване на відповідні смаки і потреби особистості, музичне заповнення вільного часу. Комерційний характер сучасної розважальної культури – це є музичний продукт масового споживання, вироблений сферою шоу-бізнесу, у якому комерційний початок беззастережно домінує над творчим [1, с. 288].

Своєрідною особливістю розважальної музики є новий тип з'єднання зображення і музики, це пісенно-кліповий жанр, який і сьогодні знаходиться в стадії становлення та експерименту. Його творці прагнуть активізувати сферу музичної підсвідомості і в той же час зберегти здатність фіксувати всі його прояви. Образний лад пісенної або музичної фонограми є при цьому імпульсом, до створення адекватного музичного візуального фону [6, с. 114]. Ознаками сучасного музичного мистецтва також є якості видовищності та розважальності. Розважальне мистецтво часто не сумісне з інтелектуальною напругою, тому популярна музика повинна бути передбачувана й пізнавана, а музична мова – доступна, принципово полегшена і заснована в таких прийомах, що увійшли у свідомість публіки [4, с. 36].

Сучасне інформаційне суспільство надає безліч можливостей для опосередкованого пізнання сучасних розважальних музичних творів. Найчастіше, знайомство з ними відбувається через посередництво мережі Інтернет, кіно, телебачення. Вони дозволяють наблизити, збільшити,

виокремити, твір музичного мистецтва чи його частину, зробити їх більш зручними для ознайомлення та аналізу.

Підсумовуючи, варто зазначити, що молодіжна розважальна музика – це музика доступна, зрозуміла, «близька кожному», деякою мірою спрощена, вона має свої смисли й естетичні цінності. Саме цей тип сучасної музичної культури стає сьогодні найбільш масовим та зрозумілим. Вказані характеристики та особливості сучасної молодіжної розважальної музики в ситуації інформаційного суспільства є питаннями складними і дискусійними, потребуючими постійних наукових концептуальних підходів.

Список використаних джерел:

1. Адорно Т. В. Легкая музыка / Т. В. Адорно // Избранное: социология музыки. – СПб.: Университет книга, 1998. – 445 с.
2. Беньямин В. В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости / В. В. Беньямин. – М.: Медиум, 1996. – 239 с.
3. Загайкевич М. П. Історія української музики ХІХ–ХХ ст. / М. П. Загайкевич / Упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський / За ред. А. В. Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – 700 с.
4. Зоркая Н. М. Уникальное и тиражированное / Н. М. Зоркая. – М.: Искусство, 1981. – 167 с.
5. Кияновська Л. О. Українська музична культура: Навч. посіб. / Л. О. Кияновська. – Львів: «Тріада плюс», 2008. – С. 425.
6. Конен В. Д. Третий пласт. Новые массовые жанры в музыке XX века / В. Д. Конен. – М.: Музыка, 1994. – 160 с.

Красновид В.В.

студент,

Науковий керівник: Разіцький В.Й.

кандидат історичних наук, доцент,

Київський національний торговельно-економічний університет

ІСТОРІЯ ВІНОГРАДСЬКОГО (ІРДИНСЬКОГО) УСПЕНСЬКОГО МОНАСТИРЯ

В культурному житті українського суспільства важливу роль завжди відігравала церква, яка виступала містком між різними поколіннями, окремими українськими землями та їх жителями. Одним із головних православних центрів Смілянщини, зразком стійкості та незламності протягом понад чотирьох століть був Виноградський Ірдинський Успенський чоловічий монастир, розташований у Чорному лісі поблизу с. Мале Старосілля (нині – Смілянського району Черкаської обл.) на березі р. Ірдинь, яка і дала йому назву.

Широкому колу дослідників про нього стало відомо відносно недавно. Звернення уваги до вивчення діяльності цієї обителі сьогодні, в епоху